

۱۴۳۹/۱۸۷

دستور زبان

تقریر کے استانیبولے

مهندس فزون خواہ

انتشارات جنگل

سرشناسه : فزون خواه، میرحسن، ۱۳۳۴-
 عنوان و نام پدیدآور : دستور زبان ترکی استانبولی / میرحسن فزون خواه
 مشخصات نشر : تهران: جنگل، جاودانه، ۱۳۹۷
 مشخصات ظاهری : ۴۶۴ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۶-۸۹۴-۷
 وضعیت فهرستنویسی : فیپا
 یادداشت : کتاب حاضر نخستین بار در سال ۱۳۹۵ تحت عنوان «دستور زبان ترکی استانبولی» توسط جنگل: جاودانه با تألیف میرحسن فزون خواه منتشر شده است.
 موضوع : زبان ترکی - - دستور
 موضوع : Turkish Language- - Grammar
 موضوع : زبان ترکی - - مکالمه و جمله سازی - - فارسی
 موضوع : Turkish Language- - Conversation and Phrase Books- - Persian
 رده بندی کنگه : ۱۳۹۷ ۱۲۱/۴۵۵ PL
 رده بندی دیویی : ۴۹۴/۱
 شماره کتابشناسی ملی : ۵۲۰۱۰۵

عنوان کتاب: دستور زبان ترکی استانبولی (ویراست دوم)

تألیف: مهندس میرحسن فزون خواه

ناشر: انتشارات جنگل، جاودانه

ناظر فنی: امین لشکری

نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۹۷

قطع و تیراژ: وزیری، ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۸۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۱۶-۸۹۴-۷

email: info@jangal.com

<http://jangal.com>

تلفن: ۵۴۱۱۳ - ۶۶۴۹۰۴۶۵ - ۶۶۴۹۰۳۸۲ - ۰۲۱

۰۳۱ - ۳۳۲۰۵۰۶۷ - ۳۳۲۰۳۸۰۰ - ۹

«حق چاپ برای مؤلف محفوظ است»

فهرست مطالب

۱		مقدمه
۳		حروف الفبا
۵		حروف صدادار و بی صدا
۸		قانون هماهنگی صداها (Sesli uyumlu kalınun)
۱۰		نکات مهم گرامری
۱۳		روزها - ماهها - فصلها
۱۴		اعداد
۱۴		اعداد اصلی
۱۵		علائم جمع
۱۹		ساعت
۲۱		اعداد ترتیبی
۲۲		اعداد توزیعی
۲۳		اعداد کسری
۲۳		چهار عمل اصلی
۲۸		صرف کردن کلمه var
۲۸		صرف کردن کلمه yok
۲۸		فرق بین yok و hayır
۳۴		ضمایر در زبان ترکی
۳۴		ضمایر فاعلی
۴۶		ضمایر پرسشی
۴۶		ضمایر اشاره
۴۷		ضمایر انعکاسی
۴۷		ضمایر مبهم
۵۲		مالکیت اشخاص

۵۲	ضمایر ملکی
۵۵	مالکیت اشیا
۵۹	مضاف‌الیه و مضاف زنجیروار
۶۴	پسوندهای حالت اسم (حرف اضافه)
۷۰	حالت‌های مختلف ضمایر پرسشی Kim و Ne
۷۱	حرف اضافه da
۷۷	مصدر
۷۸	زمان حال ساده (şimdiki zaman)
۹۰	زمان گذشته معین (belirli geçmiş zaman)
۱۰۱	زمان آینده ساده (gelecek zaman)
۱۱۷	زمان ماضی نقلی نامعین (belirsiz geçmiş zaman)
۱۲۴	ماضی نقلی برای اسم‌ها و صفت‌ها
۱۳۰	زمان گسترده (geniş zaman)
۱۴۱	حالت الزامی (zorunluluk kipi)
۱۴۸	حالت شرطی درخواستی (dilek şart)
۱۵۳	حالت درخواستی (istek kipi)
۱۵۸	mak/mek + istiyor ریشه فعل
۱۶۱	olmak istemek + اسم
۱۶۲	حالت امری (Emir kipi)
۱۶۵	فعل توانستن (yeterlilik)
۱۸۳	جملات اجازه (izin cümleleri)
۱۸۴	اجازه خواستن (izin isteme)
۱۸۵	انواع پسوندها
۱۸۵	پسوند -ip
۱۸۶	پسوند -ınca
۱۸۸	پسوند -dik
۱۹۰	پسوند -dığı halde
۱۹۱	پسوند -rağmen
۱۹۳	حرف اضافه -diktan sonra
۱۹۴	حرف اضافه -dan sonra
۱۹۴	-n dan + (حرف صدادار) + اسم
۱۹۵	حرف اضافه -dan önce

۱۹۵		madan -meden	حرف اضافه
۱۹۶		madan önce -meden önce	حرف اضافه
۱۹۶		dan beri	حرف اضافه
۱۹۹		dıkça	پسوند
۲۰۰		maktan-mekten	پسوند
۲۰۰		için	حرف اضافه
۲۰۶		gibi	حرف اضافه
۲۰۸		ki - kü	پسوند
۲۰۹		dek. daki	پسوند
۲۱۱		kaçar	حرف اضافه
۲۱۴		arək. erek	پسوند
۲۱۵		olarak	واژه
۲۱۶		üzere	حرف اضافه
۲۱۸		ken - iken	پسوند
۲۲۱		(zarflar)	قیدها
۲۲۱		in	پسوند
۲۲۱		leyin	پسوند
۲۲۱		ce.ca.çe.ça	پسوند
۲۲۴		maksız . meksiz	پسوند
۲۲۵			قید زمان
۲۲۶			قید جهت و مکان
۲۲۷			قید وضعیت
۲۲۸			قید مقدار و اندازه
۲۲۸			قید سؤالی
۲۲۹		ş . iş . uş . üş (işteş fiiller)	فعل‌های مشارکت
۲۳۰			پسوندهای فعل ساز
۲۳۱		LA. LE	
۲۳۲		LAN . LEN	
۲۳۳		LAŞ. LEŞ	
۲۳۴		L . AL . EL	
۲۳۵		SA . SE	
۲۳۵		A . E	

- ۲۳۶ MSE. MSA. IMSA. İMSE
- ۲۳۶ ER . AR
- ۲۳۷ پسوندهای اسم ساز
- ۲۳۷ M ,İM ,İM ,UM ,ÜM
- ۲۳۸ I . İ . U. Ü
- ۲۳۸ GI. Gİ. GU. GÜ
- ۲۳۹ GIN. GİN. GUN. GÜN
- ۲۴۰ k.ık.ik.ük.ük
- ۲۴۱ ıcı. ici.ucu. ücü
- ۲۴۲ T. IT. İT. UT. UT
- ۲۴۲ IN. İN. ÜN. ÜN
- ۲۴۳ پسوندهایی که به اسم می‌چسبند و از آن اسم می‌سازند
- ۲۴۳ ılık. lik. luk. lük
- ۲۴۴ ci. ci. cu. cü
- ۲۴۵ daş . deş
- ۲۴۵ al . el .sal . sel
- ۲۴۶ mak/mek + gerek = لازم فعل
- ۲۴۸ dolayı = ötürü
- ۲۵۰ öylese = o halde
- ۲۵۰ herhalde = galiba
- ۲۵۱ acaba
- ۲۵۲ yoksa
- ۲۵۲ kuşkusuz = şüphesiz
- ۲۵۳ belki شاید - بلکه
- ۲۵۳ birleştirme cümleleri
- ۲۵۴ sanki = adeta
- ۲۵۶ bazı = birtakım
- ۲۵۷ bütün = tüm
- ۲۵۸ aşağı yukarı = hemen hemen = yaklaşık
- ۲۵۹ bazen = arasıra
- ۲۵۹ hemhem - hemhem de
- ۲۶۱ ne.....ne de

۲۶۱		halbuki = oysaki
۲۶۲		iyi ki = allah'tan
۲۶۳		önce , sonra
۲۶۵		زمان حال ساده حکایتی (Şimdiki zaman hikaye)
۲۶۷		زمان آینده حکایتی (gelecek zaman hikaye)
۲۶۹		زمان گسترده حکایتی (geniş zaman hikaye)
۲۷۲		زمان ماضی نقلی نامعین حکایتی (belirsiz geçmiş zaman hikaye)
۲۷۴		زمان شرطی درخواستی حکایتی (dilek şart zaman hikaye)
۲۸۳		زمان‌های ترکیبی روایتی (rivayet birleşik zamanlar)
۲۸۳		حال ساده روایتی (şimdiki zaman rivayeti)
۲۸۵		زمان آینده روایتی (gelecek zaman rivayeti)
۲۸۷		زمان گسترده روایتی (geniş zaman rivayeti)
۲۸۸		زمان ترکیبی شرطی (şart birleşik zamanlar)
۲۸۹		زمان حال شرطی (şimdiki zaman şartı)
۲۹۰		زمان آینده شرطی (gelecek zaman şartı)
۲۹۲		زمان گسترده شرطی (geniş zaman şartı)
۲۹۶		مجموعه جدول زمان‌ها در ترکی و زیرمجموعه نمادهای آن
۲۹۷		فعل‌های کمکی (yardımcı fiiller)
۲۹۷		etmek با زمان‌های مختلف
۲۹۸		olmak با زمان گذشته نامعین
۲۹۸		olmak با زمان آینده
۲۹۹		aktarma cümleleri
۳۰۰		diye
۳۰۲		افعال متعدی (ettirgen fiiller)
۳۰۴		پسوند en / an
۳۰۷		emin olmak
۳۰۸		بودن (idi)
۳۱۰		Hangi (کدام)
۳۱۱		Her zaman (همیشه)
۳۱۲		Ne zaman (چه وقت)
۳۱۲		Hiç bir zaman (هیچ وقت)
۳۱۳		bir kaç (یک چند تا)

- ۳۱۳ bir az (یک کم)
- ۳۱۴ birçok (یک مقدار زیادی)
- ۳۱۴ her kes (هر کس - همه)
- ۳۱۵ her şey (هر چیز - همه چیز)
- ۳۱۵ hiç bir şey (هیچ چیز)
- ۳۱۵ hiç kimse (هیچ کس)
- ۳۱۶ hiç birisi (هیچ کدام)
- ۳۱۷ hepsi (هم)
- ۳۱۷ ile - le - ile
- ۳۱۹ er - mez
- ۳۲۰ bile (حتی)
- ۳۲۰ ılı - sız
- ۳۲۲ ancak (فقط - ولی)
- ۳۲۲ çünkü (چون که)
- ۳۲۲ kısaca (خلاصه - مختصراً)
- ۳۲۲ özetle (به طور خلاصه)
- ۳۲۲ o yüzden (به اون دلیل)
- ۳۲۳ demek ki (معناش اینکه - بنابراین)
- ۳۲۳ nevar ki (ولیکن که)
- ۳۲۳ yalnız (فقط - تنها)
- ۳۲۳ ama (اما)
- ۳۲۳ yazık (افسوس)
- ۳۲۳ fakat (فقط - ولی)
- ۳۲۳ buyüzden (به این دلیل)
- ۳۲۳ hata (حتی)
- ۳۲۴ ayrıca (همچنین - بعلاوه)
- ۳۲۴ bundan başka (به غیر از این)
- ۳۲۴ ise (اگر)
- ۳۲۴ hiç değilse (حداقل - هیچی نباشه)
- ۳۲۴ madem ki (مادامی که - حالا که)
- ۳۲۴ nasıl ki (چطور که)
- ۳۲۴ hiç olmasa (هیچی نباشه - لاقلاً)

۳۲۴	 Üstelik (بعلاوه - مضافاً)
۳۲۵	 ve (و)
۳۲۵	 veya (و یا)
۳۲۵	 yada (و یا)
۳۲۵	 ya.....ya (یا.....یا)
۳۲۵	 de.....de (هم.....هم)
۳۲۵	 e.....e (حالت فعل را می‌رساند)
۳۲۵	 صفت برتر
۳۲۶	 صفت عالی
۳۲۹	 صفات تاکید (pekiştirme sıfatları)
۳۳۱	 کلمات متضاد
۳۳۱	 صبح را چگونه آغاز می‌کند
۳۳۲	 یک روز چه طور می‌گذرد
۳۳۳	 صبحانه درست کردن
۳۳۵	 در سوپرمارکت
۳۳۶	 خرید از بازار روز
۳۳۶	 در میوه‌فروشی
۳۳۷	 در قصابی
۳۳۸	 در تاکسی
۳۳۸	 در بانک
۳۴۰	 در پستخانه
۳۴۲	 خرید بلیط در ایستگاه قطار
۳۴۲	 وقت گرفتن از دکتر
۳۴۳	 در مطب دکتر
۳۴۴	 آشنا شدن
۳۴۴	 بدرقه در ایستگاه قطار
۳۴۶	 در قطار
۳۴۷	 پیشواز در ایستگاه قطار
۳۴۹	 اطلاعات گیشه بلیط قطار
۳۵۰	 تور گردشگری
۳۵۱	 بعد از مسافرت
۳۵۲	 تعطیلات چگونه گذشت

۳۵۳	آدرس پرسیدن.....
۳۵۴	گفتگوهای محاوره‌ای روزانه.....
۳۵۷	خرید وسایل عروس.....
۳۵۸	روز مادر.....
۳۵۹	در دانشکده.....
۳۶۱	درخواست ثبت‌نام در دانشکده.....
۳۶۲	تقاضانامه ثبت‌نام.....
۳۶۲	چند سؤال پاسخ.....
۳۶۳	خواب‌ها - احمد - حیوانات را نیاز دارید.....
۳۶۴	در کلاترین.....
۳۶۶	خود را معرفی می‌کنید؟.....
۳۶۸	خانواده من.....
۳۷۱	جملات سؤالی.....
۳۷۲	یک حکایت.....
۳۷۶	اصطلاحات محاوره‌ای پر مصرف در ترکی استانبولی (Deyimler).....
۳۸۰	لغات پر مصرف محاوره‌ای.....

مقدمه

از دیرباز و از زمانی که انسان‌ها بر روی کره خاکی زندگی می‌کرده‌اند برای تأمین نیازها، احتیاجات و منیت خود همیشه به یکدیگر وابسته بوده‌اند و به جرأت می‌توان گفت که هیچ ملتی به تنهایی در به ادامه حیات و زندگی نبوده. این وابستگی‌ها منتهی به پیوستگی‌ها و در نتیجه به فضایی آرامش و رفاه گردیده و همچنان نیز بیشتر از پیش احساس می‌شود. ارتباطات با پیشرفت تکنولوژی و در زمانه و عصر کنونی به خصوص اینترنت به گونه‌ای فزاینده پیشرفت نموده است، که یقیناً مرزی را نمی‌توان برای آن متصور بود.

ارتباطات فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی به گونه‌ای است که ملت‌ها در این عرصه و دیگر عرصه‌ها با یکدیگر مجبور به رقابت بوده و با در کنار آن شاهد شکوفایی خود و نسل‌های بعد از خود باشند. بدیهی است یکی از عرصه‌های ایجاد این ارتباط و درک متقابل فیما بین، زبان مشترکی است که بتواند فراهم‌کننده و تسهیل‌کننده این ارتباطات باشد. به عبارت دیگر زبان همچون پلی است که نقشی بی‌بدیل در ایجاد دوستی‌ها در میان ملت‌ها فراهم می‌نماید که بتوانند از تجربیات خود به یکدیگر کمک کرد، و بهره‌مند شوند.

کشور ترکیه از بسیاری جهات دارای شباهت‌های فراوانی به خصوص از نقطه نظر فرهنگی با کشور ما بوده و این نقاط مشترک همیشه ضامن دوستی و ارتباطات تاریخی و حسنه خواهد بود و شاید بتوان گفت دو کشور در میان همسایگان خود دارای بیشترین اشتراکات می‌باشند. خوشبختانه این نزدیکی در بسیاری از لغات و اصطلاحات زبان دو کشور نیز مشاهده می‌شود. در سال‌های اخیر به دلایل مختلف اشتیاق فراگیری این زبان در میان اقشار مختلف به طرز شگفت‌آوری رو به فزونی گذاشته و تمهیداتی نیز برای آن اندیشیده شده است اما قطعاً کافی نبوده و نیاز به زمان بیشتر و صرف تلاش‌های بیشتری و مجدانه‌ای خواهد داشت تا منابع بیشتری در اختیار علاقمندان قرار گیرد.

کشور ترکیه از نظر مراکز دانشگاهی صاحب اعتبار بین‌المللی بوده و دارای دانشگاه‌های معتبر چند صد ساله می‌باشد که هر ساله دانشجویان زیادی از اقصی نقاط دنیا در رشته‌های پزشکی، مهندسی، هنر و غیره در آن مشغول به تحصیل می‌شوند و با تمهیداتی که این کشور در اختیار دانشجویان قرار می‌دهد، اقبال عمومی را در نزد مشتاقان تحصیل در ترکیه بیش از گذشته نموده است. علاوه بر آن مبادلات بازرگانی و تجاری در میان صاحبان بنگاه‌های اقتصادی و صنعتی نیز در این سال‌ها در بین دو کشور رشد چشمگیری داشته است و البته رشد توریسم نیز در کنار آن به نوبه خود اهمیت انجام این کار فرهنگی را بیشتر می‌نماید.

این رولف نه خود از فارغ‌التحصیلان دانشگاه فنی استانبول می‌باشد در راستای پاسخگویی به این نیاز تلاش فرهنگی آن‌چه را که از تجربیات خود و نیز منابع ارزشمند دیگری که در اختیار داشته در این کتاب در اختیار علاقمندان به یادگیری زبان ترکی استانبولی به خصوص دانشجویانی که برای ادامه تحصیلات عالیه عازم کشور ترکیه می‌باشند قرار داده است. در نگارش کتاب تلاش فراوانی صرف شده است که نیازهای همه علاقمندان تأمین گردد و این تلاش چه به صورت تجربه نگارنده و چه آکادمیک در تعاریف گرامری و تمرینات کاربردی و اصطلاحات روزمره تقدیم گردیده است. ضمناً اهتمام ویژه‌ای بر این بوده است که کلیه مباحث گرامری با استناد به منابع دانشگاهی ترکیه تقدیم علاقمندان گردد. واضح و بهره‌رسان است که تنها اوست که از هر خطایی مبرا است. استدعا دارم هرگونه نظر، پیشنهاد و انتقادهای ارزشمندتان را از طریق hasanfozonkhah@gmail.com و یا به شماره 0902 29439 تلگرام یا پیامک بفرمایید. از همه عزیزانم به خصوص مرحوم مهندس محمدحسین سینیکی که مشوق اینجانب در تألیف این کتاب بوده‌اند، قدردانی می‌کنم و به روان پاک آن زنده‌یاد درود می‌فرستم و نیز با سپاس فراوان از همسر عزیزم بانو لیدا ساده سینیکی که در تمام مراحل زندگی یار و یاور من بوده و در تألیف این کتاب صبورانه در کنارم همراه و مشوق اینجانب بوده‌اند و به پاس زحماتشان کتاب حاضر را به ایشان تقدیم می‌کنم.

میر حسن فزون خواه

پاییز ۱۳۹۷